

Heinolan ehkäisevän päihdetyön ajankohtaiskatsaus syksyllä 2023

hyvltk 21.11.2023 § 90

1166/00.04.00/2023

Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä	hyvinvointijohtaja Hepo-oja, Pirjo
Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta päättää merkitä asian tiedoksi.
Toimivalta	Hallintosääntö 23 §
Valmistelija	Hyvinvointipäällikkö Kirsi Mäkilä, puh. 044 797 8577 etunimi.sukunimi@heinola.fi,
Valmistelu	Hyvinvointilautakunta toimii ehkäisevän päihdetyön lakisääteisenä toimielimenä ja saa kahdesti vuodessa ajankohtaiskatsauksen ehkäisevän työn ajankohtaisista asioista. Päijät-Hämeessä ehkäisevä päihdetyö nähdään osaksi ”neljän tuulen ilmiötä”, eli mielenterveyden, väkivallan ja ongelmapelaamisen ilmiöitä.

1. Päihteet kouluterveyskyselyn valossa

Kouluterveyskyselyn 2023 vastausten mukaan

- 4.-5. -luokkalaiset ovat käyttäneet jotain tupakkatuotetta vähintään kerran. Ilmiö on lisääntynyt kahdessa vuodessa 4,6%:sta 7,9%:iin ikäryhmästä. Heinolan ilmiö on koko maata korkeammalla tasolla. Erityisesti sähkötupakka eli vape houkuttaa yhä nuorempia lapsia. 6,5% ikäryhmästä on käyttänyt vähintään kerran, valtakunnan keskitaso on 1,1%.
- 8.-9. -luokkalaisilla näkyy hyväksyvää asennetta ikäistensä humalajuomiseen ja reilusti yli puolet nuorista sallii ikäistensä alkoholin käytön vähäisessä määrin. Alkoholin käyttö on vähentynyt. Laittomia huumeita kertoo vähintään kerran käyttäneensä 14,6% ikäryhmästä, joka on korkeammalla tasolla maan keskitasoon (10.8%) nähden. 63,1% vastaajista kertoi, että Heinolasta on helppo hankkia huumeita. Tämä on lisääntynyt voimakkaasti sekä on valtakunnan tasoon nähden korkealla.
- Toisen asteen opiskelijoista lukiolaisilla asenteet oman ikäisten päihteiden käyttöä kohtaan ovat nuorempia vastaajia kriittisemmät. Alkoholia viikottain heistä käyttävänsä 3 %. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista alkoholia viikottain käyttää 11,3%. Huumeiden saatavuus omalta paikkakunnalta koetaan opiskelijoiden osalta helpoksi (54%). Laittomien huumeiden käyttö vähintään kerran, on lukiolaisilla noussut huomattavasti kahdessa vuodessa (3,2%:sta 11%:iin).

2. Toimenpiteitä Heinolassa 2023

Heinolan neljän tuulen ilmiöiden (päihteet, mielenterveys, ongelmapelaaminen ja perhe- ja lähisuhdeväkivalta) kanssa työskentelevä monialainen työryhmä HeiPete, on osa maakunnallista ehkäisevän työn verkostoa ja toimintaa suunnitellaan yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Toimenpiteitä Heinolassa syksyllä 2023 ovat olleet muun muassa

- Vape-tiedotekirje uudelleen Wilman kautta koteihin
- Agenttien (nuuska-, sähkösavuke- ja energiajuoma) kouluttaminen sekä alakoulujen infojen jatkaminen.
- Puuttuminen. Yhteydenotot huoltajiin ja rikosilmoitusten tekeminen tarvittaessa.
- Ehkäisevän päihdetyön ja peliviikko 45.
 - o mm. somepäivitykset viikon tapahtumista, teemallisista tarinoista sekä kampanja Heinolan lukiolla opiskeluhuollon toimesta.
- Pelitaito-vanhempainillan järjestäminen EHYT ry:n kanssa. Sisältö oli erittäin hyvä, mutta teema ei houkutellut osallistujia.
- Kouluterveyskyselyn tulosten käsittely.

3. Etelä-Suomen aluehallintoviraston raportti 2023

THL ja aluehallintovirastot kartoittivat ehkäisevän päihdetyön tilaa kunnissa kyselyllä keväällä 2023. Aiempien vuosien tapaan kyselyllä kartoitettiin ehkäisevän päihdetyön rakenteita, koordinaatiota sekä sitä, miten ehkäisevä päihdetyö on sisällytetty osaksi kuntien toiminnan suunnittelua. Raportti peilaa tuloksia kansallisiin suosituksiin ehkäisevän päihdetyön toteuttamisesta sekä työn vahvistamiseen kunnissa.

Kyselyn tulosten mukaan kaikkiin Päijät-Hämeen kuntiin on nimetty kunnallinen ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö, lakisääteinen ehkäisevän päihdetyöstä vastaava toimielin ja toimielimen valtuuttama työryhmä. Lisäksi kaikissa Päijät-Hämeen kunnissa on voimassa ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, erillisenä asiakirjana tai sisällytettynä hyvinvointisuunnitelmaan, kuten Heinolassa.

Raportti suosittelee mm. että

- o ehkäisevän päihdetyön rakenteet pidetään yllä kunnissa toimielimen, yhdyshenkilön ja monialaisen työryhmän sekä riittävien resurssien avulla
- o työn raportointi on säännöllistä
- o käytössä on tutkitusti vaikuttavat tai toimivaksi osoittautuneet toimintatavat
- o eri hallinnonalat ja toimijat ovat sitoutettu toimintaan
- o kuntalaisten osuus toteutuu
- o tietoa on tarjolla monikanavaisesti
- o ammattilaiten osaamisesta huolehditaan
- o poliittinen päätöksenteko edistää julkisten tilojen ja tilaisuuksien päihteettömyyttä
- o vanhemmuutta tuetaan

- puheeksiottamiselle on yhteisesti sovittuja toimintatapoja
- eri-ikäisten vapaa-ajan ympäristöissä tuetaan savutomuuttaja päihteettömyyttä
- työpaikoilla on ajantasaiset päihdeohjelmat

Raportti kokonaisuudessaan löytyy osoitteesta

https://avi.fi/documents/25266232/147850625/Julkaisu-177_EPT+kunnissa_ESAVIn+kunnissa_2023.pdf/bd2f7193-738d-e811-ac03-1f2cbda5e56/Julkaisu-177_EPT+kunnissa_ESAVIn+kunnissa_2023.pdf?t=1696307900014

Tiedoksianto

Sähköposti

Kaupunginhallitus

Valtuusto

Ehkäisevän työn koordinaattori Leimio

HeiPeten pj. Vihervaara